

Nr 48.

Av herr **Bärg, Anders, m. fl.**, om ökat anslag till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande.

Under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen har chefen för ekle-siastikdepartementet (vid punkten 202 sid. 258—261) emot den av kungl. skolöverstyrelsen uttalade meningen ansett sig böra föreslå nedsättning från 95,000 kronor till 50,000 kronor av anslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande, vilket anslag för så kort tid sedan som under budgetåret 1931/1932 utgick med 200,000 kronor.

Den, som inte haft tillfälle att närmare sätta sig in i detta anslags användning, torde av anslagets rubrik lätt kunna få den föreställningen, att en beskärning av anslaget endast drabbar föreläsningsverksamhet i vanlig mening, alltså anordnandet av spridda föreläsningar här och var i landet, vilkas omfattning utan större olägenhet i för statsverket ekonomiskt svåra tider väl kan beskärmas. Denna föreställning är emellertid felaktig.

Det ifrågavarande anslaget användes visserligen delvis till anordnande av spridda föreläsningar, som vanligen rekvireras av nykterhetsföreningar, men ofta också av andra organisationer, exempelvis för anordnande av föreläsningar vid lärarmöten, präst- och predikantmöten, av nykterhetsnämnder, nykterhetsnämndssammanslutningar o. s. v. Men även en del av dessa enstaka föreläsningar äro av det slag och förekomma i sådana sammanhang, att de icke utan större rubbningar av nykterhetsarbetet kunde avvaras. Det finns också en hel rad av återkommande årsmöten och konferenser, som pläga förses med föredrag med tillhjälp av detta anslag: årsmöten med nykterhetsorganisationer, med nykterhetsnämndssammanslutningar, länskonferenser anordnade av rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen, av motorförarnas helnykterhetsförbund etc. I stor utsträckning skulle detta nykterhetsarbete, som alltså delvis är en kommunal verksamhet (nämligen genom nykterhetsnämnderna), komma att avtaga, därest det nu utgående anslaget komme att nedsättas så kraftigt, som i statsverkspropositionen blivit ifrågasatt.

Men det är icke endast så, att redan en inskränkning av de enstaka statsunderstödda föreläsningarna i nykterhetsfrågan på många punkter rubbar vad man vid närmare bedömande måste räkna som fasta traditioner i svenskt nykterhetsarbete. I om möjligt ännu högre grad måste rubbningen göra sig gällande i fråga om den del av anslaget, som använts till nykterhetsarbete i former, som man även i rent yttre avseende omedelbart måste räkna som institutioner eller hävdvunna och regelbundet återkommande anordningar inom svensk nykterhetsverksamhet. Med användning bland annat

av medel från detta anslag har centralförbundet för nykterhetsundervisning åstadkommit de allmänna upplysningskurser, som förbundet årligen anordnat i skilda delar av landet. Och dessa kurser ha som bekant i betydande utsträckning varit inriktade på att stödja den av Kungl. Maj:t påbjudna nykterhetsundervisningen i skolorna. Dessutom äro dessa kurser också anlagda på att främja nykterhetsnämndernas verksamhet och andra myndigheters samt systembolagens arbete till upprätthållande av föreskrifterna i alkoholagstiftningen. Likaså ha dessa kurser stundom särskilt inriktats på att främja reformarbetet i fråga om alkoholbruk och trafiksäkerhet eller på att stödja kampen mot den olagliga rusdryckshanteringen. Vid dessa kurser har man även sökt främja hälsovårdssträvanden av annat slag eller velat stödja det fria folkbildningsarbetet m. m. Representanter för länsstyrelser, nykterhetsnämnder och systembolag, landsfiskaler etc. ha närvarit vid dessa kurser, och helt visst har den i flera stycken väl ganska vanskliga tillämpningen av vår nuvarande alkoholagstiftning haft stor fördel av det utbyte av insikter och erfarenheter, som sålunda kunnat äga rum tack vare dessa allmänna upplysningskurser.

Nykterhetsnämndssammanslutningarna ha även med bidrag från detta anslag kunnat anordna hela serier eller turnéer med instruktionsföredrag för nykterhetsnämnderna inom sina respektive verksamhetsområden.

Vidare må nämnas, att Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helykterhetsförbund tack vare det ifrågasatt statsanslaget kunnat termin efter termin anordna lektionsföredrag i skolorna, och denna under årens lopp omsorgsfullt utbildade form av nykterhetsundervisning har säkerligen åstadkommit en värdefull insats vid det uppväxande släktets fostran.

I fråga om nykterhetsundervisningen och lärarkårernas utbildning för densamma må påpekas, att i statsverkspropositionen (sid. 258) helt utelämnats en av skolöverstyrelsen tillstyrkt, i viss mån gammal anslagspost till anordnande av instruktionskurser för lärare beträffande nykterhetsundervisningen. Men om det anslaget helt slopas, blir det ju desto mera angeläget, att här ifrågasatt anslag, som också använts för att stärka lärarkårernas intresse och kompetens för nykterhetsundervisning, bibehålles vid storlek, som möjliggör att i någon mån användas för nyssnämnda samhällsviktiga ändamål.

Om statsanslaget i fråga skulle nedskäras i den omfattning, som av Kungl. Maj:t blivit ifrågasatt, uppstår frågan vilket av de ovan nämnda eller antydda användningssätten bör drabbas av nedsättningen. Vid bedömandet av den frågan framstår tydligare vikten av beloppets höjning, så att en inskränkning av den nuvarande omfattningen icke behöver ske. Man bör nämligen komma ihåg, att detta anslag tidigare undergått kraftiga beskringar, och samtliga de med anslaget främjade formerna av nykterhetsarbete ha blivit lidande därpå. Men de ha dock kunnat hållas vid liv, och den av centralförbundet och staten själv (huvudsakligen genom kungl. skolöverstyrelsen) för detta anslags fördelning skapade organisationsapparaten har

kunnat bevaras. Centralförbundet utgav också häromåret (1932) en ny av skolöverstyrelsen fastställd katalog för hithörande föreläsningsverksamhet med detaljerade bestämmelser om hur ansökan om föreläsare skall göras, hur mycket som i olika fall eventuellt kan erhållas i statsbidrag, hur föreläsning bör anordnas etc. Hela denna organisationsapparat med därtill hörande arbeten vedervågas genom en nedsättning av anslaget i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Ett ytterligare skäl att nu låta anslaget få förbliva vid dess nuvarande storlek är att chefen för ecklesiastikdepartementet har (statsverkspropositionen sid. 260) ifrågasatt ett sammanförande av centralförbundet för nykterhetsundervisning och Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrå, och han förebådar en utredning på denna punkt i avsikt att förslag i ämnet må kunna föreläggas ett kommande års riksdag. Det synes välbetänkt att avvakta denna utredning, innan rubbande ändring företages i fråga om anslaget.

Med stöd av det, varom vi sålunda erinrat, få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta

att för budgetåret 1934/1935 anvisa 95,000 kronor till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande,

att vid bifall till detta förslag öka det av Kungl. Maj:t äskade extra reservationsanslaget å 239,000 kronor för undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande med 45,000 kronor till 284,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1934.

A. J. Bårg.

Oscar Olsson.

N. S. Norling.

Gottfr. Karlsson.

